

De Minister voor Rechtsbescherming
De heer drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Datum
14 oktober 2021

Ons kenmerk
z2021-12386

Uw brief van
20 juni 2021

Contactpersoon
070 8888 500

Uw kenmerk
3406523

Onderwerp

Aanvullend advies over het concept voor een Verzamelwet UAVG in verband met toevoeging van een wijziging van de Wet opnemings buitenlandse kinderen ter adoptie in verband met verwerking van persoonsgegevens

Geachte heer Dekker,

Bij brief van 20 juni 2021 is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) op grond van het bepaalde in artikel 36, vierde lid, van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) geraadpleegd over het concept voor een aanvulling op het wetsvoorstel voor een Verzamelwet UAVG in verband met toevoeging van een wijziging van de Wet opnemings buitenlandse kinderen ter adoptie in verband met verwerking van persoonsgegevens (verder: het concept).

De AP is van oordeel dat het concept een onevenredige inbreuk op de bescherming van de persoonsgegevens van geadopteerde kinderen toelaat terwijl eveneens onvoldoende in waarborgen voor behoorlijke verwerking is voorzien. Zij heeft op deze punten bezwaar tegen het concept en adviseert de procedure niet voort te zetten, tenzij deze zijn weggenomen.

Strekking van het concept

Het concept strekt tot wijziging van de Wet opnemings buitenlandse kinderen ter adoptie ('WOBKA') in verband met de verwerking van persoonsgegevens. Om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen over de opnemings van een buitenlands kind in het gezin van de aspirant-adoptiefouders is het noodzakelijk dat algemene en bijzondere persoonsgegevens van zowel het buitenlandse kind als van de aspirant-adoptiefouders worden verwerkt. In verband met het recht van het kind op afstammingsinformatie worden eveneens persoonsgegevens verzameld en bewaard. Bij de inwerkingtreding van de AVG en de

Datum
14 oktober 2021

Ons kenmerk
z2021-12386

UAVG, is de Wobka nog niet in overeenstemming gebracht met de uit de AVG en de UAVG voortvloeiende gegevensbeschermingsrechtelijke vereisten ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens.

Advies

De toelichting zet uiteen dat het uitwisselen van tal van (in belangrijke mate bijzondere) persoonsgegevens van het te adopteren kind, de ouders en de aspirant-adoptief ouders noodzakelijk is voor een zorgvuldig adoptieproces (matching, plaatsing) en om invulling te kunnen geven aan het recht van het kind op afstammingsinformatie.¹ Echter ook na adoptie worden voortgangsrapportages uitgebracht aan de autoriteiten van het land van herkomst om deze in staat te stellen zicht te houden op het verloop van de plaatsing van het buitenlandse kind. De huidige wetstekst verplicht het bemiddelingsbureau hier met zoveel woorden toe.² Deze rapportages zouden voortvloeien uit het Haags Adoptieverdrag en bevatten algemene en bijzondere persoonsgegevens over het reeds opgenomen buitenlandse kind.³

De AP is van oordeel dat scherp moet worden onderscheiden tussen de verwerkingen die nodig zijn om (1) een goede adoptie tot stand te brengen, de verwerkingen die nodig zijn in verband met (2) het recht op afstammingsinformatie en de verwerkingen die nodig zijn in verband met (3) informatiebehoefte na adoptie bij de autoriteiten van het land van herkomst.

De verwerkingen met het oog op een goede adoptie (1) zijn veelomvattend en ingrijpend, maar volgen min of meer logisch uit het eveneens ingrijpende karakter van adoptie en zijn op grond van het Haags adoptieverdrag dan ook verplicht.⁴ De AP acht rechtmatige verwerkingen met betrekking tot (2) in dit concept echter onvoldoende gewaarborgd en verwerkingen met betrekking tot (3) in de door het concept voorziene vorm om diverse redenen bezwaarlijk.

Ad (2): Verwerking in verband met het recht op afstammingsinformatie

Het concept verplicht het Nederlandse bemiddelingsbureau (de vergunninghouder) gegevens te vergaren met betrekking tot de afkomst en de achtergrond van het buitenlandse kind in de staat van herkomst.⁵ De toelichting zet uiteen dat deze gegevensvergaring twee doeleinden dient nl. de beslissing omtrent de plaatsing van het buitenlandse kind wordt mede op deze gegevens gebaseerd en de gegevens dienen om toekomstige vragen te beantwoorden van geadopteerden over hun afstamming en de redenen waarom zij voor adoptie zijn afgestaan. Hiervoor moet *zoveel mogelijk* informatie over die achtergrond worden vergaard en bewaard. De toelichting signaleert op dit punt spanning met het vereiste van dataminimalisatie, maar

¹ Onderdeel A en onderdeel B van de Toelichting.

² artikel 17c, tweede lid, van de wet 'Wobka' luidt: *Voorts geeft de vergunninghouder, na de aspirant-adoptiefouders, de adoptiefouders of de wettelijke vertegenwoordiger van het kind daaromtrent te hebben geïnformeerd, gevolg aan met redenen omklede verzoeken van de autoriteiten van de staat van herkomst om informatie over de situatie met betrekking tot de adoptie.*

³ Het op 29 mei 1993 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie. (Trb. 1996, 94). Verder: Haags Adoptieverdrag.

⁴ Artikel 16 van het Haags Adoptieverdrag.

⁵ Artikel 17b, eerste lid, van het concept.

Datum

14 oktober 2021

Ons kenmerk

z2021-12386

wijst op het belang van het in de artikelen 7 en 8 van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK) opgenomen recht van het kind op afstammingsinformatie.⁶

De AP wil niets afdoen aan het belang dat geadopteerde kinderen hebben bij beschikbaarheid van voldoende afstammingsinformatie, maar merkt wel op dat het verzamelen van *zoveel mogelijk informatie* nooit het uitgangspunt kan zijn nu dit zich per definitie niet verdraagt met het beginsel van minimale gegevensverwerking. Bescherming van persoonsgegevens strekt zich in beginsel ook uit tot ouders die een kind ter adoptie hebben aangeboden.⁷ Daarnaast gaat het hier om twee verschillende doelstellingen - goede 'match' en recht op afstammingsinformatie - waarvan niet op voorhand duidelijk is waarom deze bij elkaar genomen worden. Zoals het de AP nu voorkomt wordt de op grond van deze bepaling verzamelde informatie voor beide doelen benut, ongeacht dus of de hele set voor beide doelstellingen ook nodig is. Er ontstaat dan niet alleen spanning met het beginsel van dataminimalisatie maar ook met het beginsel van doelbinding, tenzij vaststaat dat *alle* informatie in het kader van de adoptiebeslissing ook nodig is als afstammingsinformatie.⁸ In de praktijk kan dan bijvoorbeeld informatie die alleen van belang was voor de adoptiebeslissing te lang bewaard worden. Om dit te kunnen beoordelen is van belang wat de reikwijdte is van het recht op afstammingsinformatie. De artikelen 7 en 8 van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind volstaan op dit punt met (slechts) een duidelijk recht om de ouders te kennen.

De AP adviseert het wetsvoorstel aan te vullen met bepalingen ter invulling van het recht op afstammingsinformatie, daarbij in te gaan op de verhouding tot de gegevens die nodig zijn voor de adoptiebeslissing en zo nodig per doelstelling de nodige verwerkingen of gegevens aan te wijzen.

Ad (3): Verwerking in verband met voortgangsrapportages na adoptie

In de verantwoording voor de verwerking van bijzondere persoonsgegevens in deze rapportages zet de toelichting uiteen dat de 'vereiste inhoud alsmede de frequentie en de wijze van verzending van deze rapportages verschillen per land van herkomst. In de huidige praktijk hebben de bemiddelingsbureaus hierover afzonderlijke afspraken gemaakt met landen van herkomst. Met Slowakije is een memorandum van overeenstemming gemaakt waarin de afspraken ten aanzien van het aanleveren en de inhoud van de voortgangsrapportages zijn vastgelegd, aldus de toelichting. Ook vermeldt de toelichting dat dit in een concreet geval geleid heeft tot een klacht bij de Autoriteit Persoonsgegevens van adoptiefouders over de verwerking van persoonsgegevens door een Nederlandse vergunninghouder.

Het concept beoogt dit punt te adresseren door een delegatiegrondslag op te nemen op grond waarvan in lagere regelgeving kan worden bepaald welke soort gegevens in deze rapportages worden verzameld en de frequentie en wijze van verwerken van deze gegevens. Zo moet dan worden gewaarborgd dat de gegevensverwerking 'beperkt wordt tot wat strikt noodzakelijk is voor het land van herkomst en toereikend is voor het doel waarmee deze landen de gegevens van het buitenlandse kind opvragen'.

⁶ Toelichting, onder B.

⁷ Artikel 5, eerste lid, onder c, van de AVG.

⁸ Artikel 5, eerste lid, onder b, van de AVG.

Datum
14 oktober 2021

Ons kenmerk
z2021-12386

De AP kan tot op zekere hoogte begrip opbrengen voor de behoefte bij landen van herkomst om in zijn algemeenheid een beeld te hebben van het welzijn van uit hun landen geadopteerde kinderen. Het Haags adoptieverdrag voorziet ook in de uitwisseling van algemene evaluatierapporten betreffende ervaringen met interlandelijke adoptie.⁹ Bij deze voortgangsrapportages gaat het echter om een indringend en veelomvattend beeld van de individuele kinderen zelf nádat al een zorgvuldige adoptieprocedure – in voorkomend geval met proeftijd – is doorlopen. In belangrijke mate gaat het daarbij ook om bijzondere persoonsgegevens van kinderen, een kwetsbare, door de AVG extra beschermde doelgroep.

Uit het bestaan van afspraken volgt dat het niet gaat om incidentele rapportages in gevallen waarin er aanleiding is voor zorg over de welzijn van het kind, maar in beginsel om stelselmatige rapportages over alle individuele gevallen. De inhoud van de rapportages verschilt per land van herkomst.¹⁰ Niet alle landen van herkomst vragen dus evenveel gegevens, maar beoogd wordt wel de behoefte van de landen van herkomst in beginsel te faciliteren. In het geval van Slowakije leidt dat blijkens het memorandum tot een vorm van structurele monitoring waarbij stapsgewijs totdat het kind meerderjarig is vele sociale rapporten aan de Slowaakse autoriteiten moeten worden geleverd, waaronder, in het jaar waarin het kind de leeftijd van 11 jaar bereikt, een rapportage die deels bestaat uit 'een recente dvd-opname van het kind en zijn of haar adoptiefouders, plus een recent medisch rapport over het kind'.¹¹ Hier is niet alleen het grondrecht op bescherming van persoonsgegevens aan de orde maar lijkt ook sprake van een forse inbreuk op het recht op respect voor familie- en gezinsleven zoals beschermd onder Handvest en EVRM.¹²

Uit de verantwoording voor de verwerking van bijzondere persoonsgegevens blijkt de gevoeligheid van de materie maar ook de inzet op het tegemoetkomen aan de doelen van het land van herkomst: 'Het overleggen van gegevens over religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen alsmede gegevens over de gezondheid van het buitenlandse kind en diens aspirant-adoptiefouders of adoptiefouders is hiermee noodzakelijk voor het nagestreefde doel van landen van herkomst om deze informatie te vergaren. Het in deze fase overleggen van gegevens van religieuze of levensbeschouwelijke aard kan bijvoorbeeld noodzakelijk zijn indien een land van herkomst dit een expliciet onderdeel heeft laten zijn van de matching. In de rapportages kan dan aandacht worden besteed aan het feit of het kind inderdaad is geplaatst bij een gezin met de door het zendende land gewenste religieuze achtergrond en of en op welke wijze aandacht wordt besteed aan de geloofsuitoefening'.¹³ Nu de wetgever de vergunninghouder de verplichting oplegt om de gegevens te verstrekken kan de betrokkene hier ook niet met behulp van zijn

⁹ Artikel 9, onder d, van het Haags Adoptieverdrag.

¹⁰ Toelichting, onder D.

¹¹ Pt 22 van het Memorandum van overeenstemming van 13 januari 2020 luidt: *Nadat de beslissing over de adoptie van het kind definitief is geworden, brengt de Vergunninghoudende instelling een sociaal rapport uit aan het Centrum over het kind na de adoptie, en wel drie maanden na de adoptiebeslissing en vervolgens op 31 december van elk van de eerste vier kalenderjaren en: a) elk jaar totdat het kind de leeftijd van 10 jaar bereikt; b) en vervolgens een rapport in het jaar waarin het kind de leeftijd van 11 jaar bereikt. Dit rapport bestaat deels uit een recente dvd-opname van het kind en zijn of haar adoptiefouders, plus een recent medisch rapport over het kind; c) en vervolgens een rapport in het jaar waarin het kind de leeftijd van 14 jaar bereikt; d) en vervolgens een rapport in het jaar waarin het kind de leeftijd van 16 jaar bereikt; e) en het laatste rapport in het jaar waarin het kind de leeftijd van 18 jaar bereikt.*

¹² Artikel 7 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie resp. artikel 8 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

¹³ Toelichting.

Datum
14 oktober 2021

Ons kenmerk
z2021-12386

rechten uit de AVG tegen opkomen door bijvoorbeeld bezwaar te maken of wissing van de gegevens te eisen.¹⁴

Hoewel de AP vooralsnog geen rechtvaardiging voor dergelijke rapportages ziet, kan het natuurlijk zo zijn dat er een verdrag is dat hiertoe dwingt. De toelichting claimt dat de rapportages voortvloeien uit artikel 9, onderdeel e, van het Haags Adoptieverdrag.¹⁵ Dat artikel luidt, voor zover hier van belang (onderstr. AP): *De Centrale Autoriteiten nemen, hetzij rechtstreeks, hetzij via overheidsinstanties of andere instellingen waaraan naar behoren vergunning is verleend in hun Staat, alle passende maatregelen, in het bijzonder om:*

(...)

d. algemene evaluatierapporten betreffende ervaringen met interlandelijke adoptie uit te wisselen;

e. voor zover de wetgeving van hun Staat dit toestaat, gevolg te geven aan met redenen omklede verzoeken van andere Centrale Autoriteiten of overheidsinstanties om informatie over een bepaalde adoptiesituatie.

De AP merkt op dat een verdragsbasis voor het honoreren van een *met redenen omkleed verzoek in een bepaald geval* niet een basis kan zijn voor automatische *stelselmatige rapportage over alle gevallen*. Ook in verbinding met onderdeel d, dat juist ziet op de algemene gang van zaken, concludeert de AP dat de verdragswetgever het oog heeft gehad op bijzondere situaties waarin het land van herkomst een goede reden heeft om over een bepaald geval meer te willen weten. Die reden moet door 'omkleding' immers ook kenbaar gemaakt worden.

Voor het stelselmatig verstrekken van rapportages over individuele gevallen kan de Nederlandse wetgever zich derhalve niet verschuilen achter het Haags adoptieverdrag.¹⁶

Daar komt bij dat deze verdragstekst expliciet aangeeft dat het de Nederlandse wetgever is die bepaalt welke informatie in een concreet geval dan aan het land van herkomst wordt geleverd en niet andersom. De wetgever moet op dit punt dus een eigen afweging maken. Er is dan ook geen reden om de mogelijkheid open te houden om per land een onderscheid te kunnen maken in de soort gegevens die worden verwerkt of de wijze en de frequentie waarop deze worden verwerkt.¹⁷

De AP adviseert voortgangsrapportages na de adoptie te beperken tot gevallen waarin een met goede redenen omkleed verzoek door de staat van herkomst is gedaan en het wetsvoorstel aan te vullen met nauwkeurige omschrijving van de persoonsgegevens die in dat geval ten hoogste mogen worden verstrekt, ongeacht welk land van herkomst het verzoek heeft gedaan.

¹⁴ Grondslag voor de verwerking is dan art.6, eerste lid, onder c, van de AVG. Artikel 21, eerste lid, resp. 17, derde lid, onder b, van de AVG sluiten deze rechten dan logischerwijs uit.

¹⁵ Het op 29 mei 1993 te 's- Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie (Trb. 1996, 94).

¹⁶ Artikel 15 van het op 27 november 2008 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag inzake de adoptie van kinderen (herzien) kent wel een algemene verplichting. Reikwijdte en betekenis van dit verdrag lijken echter beperkt en in de toelichting wordt het ook niet genoemd.

¹⁷ Artikel 17c, derde lid, van het concept.

Datum

14 oktober 2021

Ons kenmerk

z2021-12386

De AP adviseert eventuele verdergaande informatiebehoefte van de landen van herkomst te accommoderen in het kader van de algemene evaluatierapporten als bedoeld in onderdeel d, van artikel 9 van het Verdrag.

Openbaarmaking

De AP is voornemens dit advies openbaar te maken op de website www.autoriteitpersoonsgegevens.nl zodra de tekst van het (gewijzigde) concept openbaar is. De AP verneemt graag het moment waarop openbaarmaking wordt verwacht, zodra dit bekend is.

Hoogachtend,
Autoriteit Persoonsgegevens,